

II MONITORING IMPLEMENTACIJE POSTOJEĆIH ZAKONA

1. Zakon o javnom informisanju

1.1. Implementacija Zakona o javnom informisanju, obrađena je, jednim delom kroz odeljak o slobodi izražavanja.

1.2. Ovde ćemo ukazati da je 2. oktobra, shodno 31. avgusta ove godine usvojenim izmenama Zakona, ministar kulture Nebojša Bradić doneo Pravilnik o načinu vođenja Registra javnih glasila. Pravilnik je objavljen u Službenom glasniku br. 82/09 od 6.10.2009. godine, a na snagu je stupio 14. oktobra. Pravilnikom je predviđeno da se u registar upisuju: naziv javnog glasila, godina osnivanja, podaci o katalogizaciji za štampana glasila, podaci iz dozvole za emitovanje za radio i televizijske programe, odnosno internet adresa za internet glasila, adresa glavne redakcije, naziv i matični broj svakog osnivača, podaci o novčanom delu osnovnog kapitala i pregled svih javnih glasila istog osnivača, podatak o teritorijalnoj distribuciji i dinamici izdavanja, odnosno emitovanja i podatak o internet, elektronskim i drugim formama glasila. Upis u registar je besplatan, a vrši se u Agenciji za privredne registre.

Po Zakonu, osnivači dnevnih listova obavezni su da prijavu za upis u registar podnesu u roku od 30 dana od stupanja na snagu ovog pravilnika, a osnivači drugih javnih glasila moraju to da učine u roku od 90 dana. Zakonodavac je predvideo izuzetno visoke kazne za medije koji ovu obavezu ne ispune. U slučaju izdavanja javnog glasila koje nije upisano u registar „nadležni javni tužilac dužan je da bez odlaganja pokrene postupak za privredni prestup pred nadležnim sudom i zatraži izricanje mere privremene obustave delatnosti izdavanja javnog glasila” (član 14a Zakona). Ukoliko izdaje javno glasilo koje nije upisano u registar, njegovom osnivaču preči novčana kazna za privredni prestup od milion do 20 miliona dinara, a odgovornom licu kod osnivača od 200.000 do dva miliona dinara, kao i zabrana delatnosti.

2. Zakon o radiodifuziji

2.1. U emisiji „Trenutak istine” emitovanoj na TV Pink 7. oktobra, voditeljka Tatjana Vojtehovski svoju gošću Julku Mitrović (49) iz Velikog Sela pitala je: „Da li ste ikada doživeli orgazam tokom seksualnog odnosa sa vašim ocem?”. Gošću emisije, otac je prvi put silovao kada je imala 11 godina. „Rodila sam mu troje dece i abortirala sam oko 50 puta,“ rekla je

Julka u kvizu u kojem gosti, da bi osvojili novac, moraju iskreno da odgovaraju na pitanja voditelja. Ako detektor laži pokaže da to nije slučaj, takmičar ispada. Julka Mitrović osvojila je 500.000 dinara.

Zakon o radiodifuziji, u članu 68, kaže da emiteri ne bi smeli da emituju programe „čiji sadržaji mogu da škode fizičkom, mentalnom ili moralnom razvoju dece i omladine”, kao ni programe čiji sadržaji „ističu i podržavaju nasilje”. U javnosti su se čuli stavovi da je sporno pitanje postavljeno u emisiji predstavljalo promovisanje nasilja nad žrtvom silovanja, jer implicira da je, možda, žrtva silovanja i uživala.

RTV Pink je u saopštenju objavljenom sredinom meseca objavila da je, nakon razgovora svojih predstavnika sa predsednikom saveta RRA vladikom Porfirijem i zamenikom predsednika saveta RRA Goranom Karadžićem, uvažila sugestije i preporuke RRA koje se tiču emitovanja emisije “Trenutak istine”, te odlučila da istu emituje u kasnijem terminu nego ranije, kao i da je ne reprizira u prepodnevnim terminima.

Savet RRA, na svojoj sednici održanoj 29. oktobra, izrekao je meru opomene televiziji Pink i podneo zahtev za pokretanje prekršajnog postupka, povodom emisije „Trenutak istine” emitovane 7. oktobra. Savet je našao da je emitovanjem sporne emisije prekršen član 68 Zakona o radiodifuziji. U saopštenju Saveta navedeno je da je stručnim službama RRA dat nalog da pojačaju nadzor nad formatima sličnim „Trenutku istine” na svim televizijskim stanicama.

Prema Zakonu o radiodifuziji, mere koje RRA može izreći radio i TV stanicama su opomene, upozorenja, i mere privremenog ili trajnog oduzimanja dozvole za emitovanje programa. Opomena se izriče emiteru koji prvi put prekrši neku od obaveza utvrđenih zakonom ili aktom Agencije. Upozorenje se izriče emiteru koji i pored izrečene opomene nastavi da postupa suprotno obavezama utvrđenim zakonom ili aktom Agencije, ili koji prvi put prekrši neku od obaveza utvrđenih ovim zakonom, ali na način da to kršenje ozbiljno ugrožava ostvarivanje načela regulisanja odnosa u oblasti radiodifuzije, ili onome koji prekrši neki od uslova koji su sadržani u izdatoj dozvoli za emitovanje programa. U konkretnom slučaju, RRA se opredelila za meru opomene, uz istovremeno pokretanje prekršajnog postupka u kojem su za pravno lice zaprećene novčane kazne u rasponu od 300 hiljada dinara do milion dinara, a za odgovorno lice - u rasponu od 20 do 50 hiljada dinara.

2.2. U oktobru je zabeležen još jedan slučaj koji bi se takođe mogao podvesti pod povredu člana 68. Zakona o radiodifuziji, isto u delu koji se odnosi na sadržaje koji mogu da škode fizičkom, mentalnom ili moralnom razvoju dece i omladine. Naime, kako su preneli mediji sredinom meseca, udruženje *Sloboda za životinje* podnelo je RRA i Veterinarskoj inspekciji prijavu zbog kršenja Zakona o dobrobiti životinja u rialitiju *Farma* (TV Pink), prikazivanjem

scena klanja životinja. Za sada nije poznato niti kako je reagovala RRA, niti kako je reagovala veterinarska inspekcija.

Inače, Zakonom o dobrobiti životinja predviđena je novčana kazna u rasponu od 100.000 do 1.000.000 dinara za pravno lice za prekršaj, ako ubija i zlostavlja životinju radi proizvodnje filmova, reklama i drugih dela na filmskoj traci, video traci i drugim nosačima slike i tona ili ako stavlja u promet, iznajmljuje i javno prikazuje takav film, reklamu ili drugo delo.

3. Zakon o zaštiti podataka o ličnosti

Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, Rodoljub Šabić je povodom prve godišnjice Zakona o zaštiti podataka o ličnosti (Skupština Srbije usvojila ga je 23. oktobra 2008. godine) ponovno apelovao na Vladu Srbije da definiše i utvrdi strategiju zaštite podataka o ličnosti. Poverenik je izjavio da je dobro je što je u nedavnom Izveštaju Komisije EU konstatovano da smo napravili određen napredak, ali da tu ocenu treba shvatiti pre kao podstrek, nego kao pohvalu. Konkretni značaj ocene treba ceniti u svetlu onog što je učinjeno i još pre onog što je propušteno da se učini.

Donet je nov Zakon o zaštiti podataka o ličnosti (2008. godine), ali on, i pored blagovremenih upozorenja Poverenika za informacije, kasnije potvrđenih mišljenjima eksperata EU i SE, sadrži i rešenja koja su u suprotnosti sa standardima EU. Što se podzakonskih propisa tiče, Poverenik je u zakonom predviđenom roku doneo dva pravilnika za koje je bio nadležan. Vlada je imala obavezu da donese dve uredbe. Donela je, po isteku za to predviđenog roka, jednu, a drugu, vrlo bitnu, jer se tiče naročito osetljivih podataka, još nije donela.

Iako je Narodna skupština stvorila pretpostavke za neophodno značajno povećanje broja zaposlenih u službi Poverenika za zaštitu podataka, ipak je, zbog rigidnog stava Vlade Poverenik cele godine radio sa pet puta manjim brojem saradnika od predviđenog (12 od 69). Nije bio u mogućnosti da angažuje nijednog novog saradnika za poslove zaštite podataka o ličnosti i radio ih je sa istim malobrojnim timom sa kojim je ranije radio samo poslove slobode pristupa informacijama. I pored toga, reakcije Poverenika na određene slučajeve dale su korisne efekte. Dobri primeri, od opštijeg značaja, su rezultati ostvareni u komunikaciji sa Ministarstvom odbrane u vezi sa obradom podataka regruta, Ministarstvom prosvete u vezi sa evidencijom podataka o učenicima, RATEL-om u vezi sa Uputstvom za „presretanje Internet komunikacije" i sl.

Rad na edukaciji građana i subjekata koji se bave obradom njihovih podataka, uz par izuzetaka, praktično nije ni započet. Da bi se sprečila šteta po ljudska prava i po izvršavanje obaveza utvrđenih SSP-om neophodno je definisati prioritete, ciljeve, rokove, izvršioce, odgovornost. Radi toga, Poverenik je, u saradnji sa ekspertima EU, pripremio Nacrt

nacionalne strategije sprovođenja zaštite podataka o ličnosti i dostavio ga Vladi Srbije. Na žalost, reakcija Vlade je izostala, navodi se u saopštenju Poverenika.